

uden at behøve at gendrive alle hans Skinbeviser. Den svarer ganske roligt: Er Kvinden virkelig i en eller anden Henseende ikke hans Ligemand, saa kan hun blive det.

Darwinismen kan saaledes afgive en Baggrund for vor Protest, men den skal ikke benyttes som Argument i selve Protesten; det er nemlig overflødigt. Vi behøver ikke at vende Blikket mod en fjern og dunkel Fremtid for at indse, hvad Gavn Kvindesagens Gennemførelse vil bringe. Allerede nu vil enhver Kvinde, der lærer at vurdere sit eget Værd, at afkaste alle unaturlige Aag og i Stedet derfor paatage sig alle sandt menneskelige Pligter, og enhver Mand, der værner sig til at nære sand Agtelse for Kvinden og i ét og alt regner hende for sin Lige, de vil begge selv erfare den Velsignelse, som følger deraf. Og man behøver heller ikke at vende Blikket mod en fjern Tid for at skimte Kvindens Jævnbyrdighed med Manden; om den vidner Erfaringen højt og lydt den Dag i Dag. Rigtig nok cirkulerer der jo ustraffet en Mængde Fornærmelser mod Kvinden; det hedder sig, at hun foretrækker slette Mænd, at Forstillelse er hendes Natur, at hun ikke kender til Retfærdighed, men kun til den daarlige Medlidenhed. Vil en skrive saadanne Fornærmelser sammen i et lille Hefte og give det en smuk Titel (f. Eks. „Kvinden. Udsagn og Tanker af bekendte Forfattere“), saa behøver han ikke at frygte for det økonomiske Tab, der let truer den, som paatager sig den Opgave at vidne om Kvindens Vilje og gendrive disse Fornærmelser. Og dog maa der protesteres mod saadanne Paastande, der i saa høj Grad skader enhver, Kvinde eller Mand, som tror derpaa. Disse Paastande er ikke begrundede paa Erfaringen; Aarsagen til deres Fremkomst er udtrykt i følgende Vers, som vi for nogle Uger siden læste i „Vom Fels zum Meer“:

Der var en Gang en Elefant,
den troede ikke paa Violer.
Dog Blomsten staar ved Vejens Kant;
paa Kæmpens sunde Sans den stoler
og byder til Bevis sin Duft.
Da tramped Dyrets blinde Fjed
Violen ned,
mens højt dets Visdom gav sig Luft:
Violer her paa denne Vej,
de findes ej, de fandtes ej.

Nogle tidlige Arbejdere for Kvindens Frigørelse.

Af Charlotte Hope.

4.

Andre Medlemmer af den skotske „W. S. A.“*)

Et andet Medlem af den oprindelige „W. S. A.“ i Edingburg var *Mrs. Nichol*, født Elisabeth Pease, fra Darlington. Skønt hun er gammel og svag af Helbred, er hendes Interesse for alt, hvad der vedrører det almene Vel, usvækket. Hun sidder inde med ualmindelige Aandsevner, forenede med et begejstret Sindelag og stor Sympati med al Kamp for menneskelig Frigørelse. Paa Væggene af hendes Hus hænger talrige Portrætter af William Lloyd Harrison og Joseph Mazzini tillige med andre Frihedsvener. Den Sag, der synes at ligge hende mest paa Hjerte,

er Anti-Vivisektionen; hun er en næsten lidenskabelig Dyreven og tror ikke, at der kan komme noget godt ud af noget ondt, eller at de mulige Vindinger for Videnskaben kan opveje de Lidelser, der uundgaeligt bliver Dyrene til Del, og den Raahed, Vivisektionen naturnødvendig maa fremkalde hos sine Udøvere. For ca. 50 Aar siden var hun til Stede ved „The World's Anti-Slavery Convention“. Det var ved denne Sammenkomst, man nægtede at modtage *Lukretia Mott* som Delegeret. Det er desværre endnu almindeligt nok at se dem, der arbejder for en enkelt Samfundsklasses Frigørelse, opretholde det ønskelige i et vilkaarligt Tyranni mod andre Klasser, og der kan næppe tænkes noget sørgeligere. Det vilde ikke kunne tænkes i vore Dage, at der ved en Sammenkomst i Lighed med dette Anti-Slavery-Møde vilde kunne nægtes en Kvinde som *Lukretia Mott* at optræde som Delegeret under Paaskud af, at hun ikke var kompetent dertil, naar hun var retmæssig valgt.

Om de to Søstre *Hunter* kan jeg næppe tale fra et personligt Bekendskab, men jeg har ladet mig fortælle, at de blev opdraget i den strengeste Konservatismes Skole og næppe nok vovede at udtale for andre end for sig selv indbyrdes de Tanker, der efterhaanden blev deres med Hensyn til Kvindens Stilling i Samfundet og andre dermed beslægtede Spørgsmaal. Et Avertissement i Aviserne, der sammenkaldte alle dem, der havde Interesse for den kvindelige Valgrets Bevægelse, førte til, at de sluttede sig til Edingburgs „W. S. A.“, der netop da blev grundlagt, og ved denne samme Lejlighed mødte de for første Gang Kvinder, der delte deres Syn paa denne Sag. — „Har vi virkelig oplevet en saadan Dag!“ var deres Tanke, da de vendte tilbage fra dette første „W. S.“ Møde. Fælles for begge Søstre var en stærkt udviklet Evne til Medfølelse. Den Tanke, at noget Menneske skulde lide, var dem pinefuld. Naar de hørte, at nogen skulde paa en Ekspedition for at hverve Stemmer, forsøgte de altid paa det ivrigste at overtale Vedkommende til at tage en Vogn, en Varmedunk og en Mængde uldne Tæpper med sig. Denne Overtalelse lykkedes dog aldrig, thi dersom disse Stemmehververe ikke havde haft noget af de gamle Spartaneres haardføre Natur i sig, vilde de sikkert være bleven hjemme. — Den yngste Miss *Hunter* er død for mange Aar siden, og den ældste er nylig gaaet bort i en høj Alder.

Lige som andre Medlemmer af dette Samfund var Søstre *Craig* dybt interesserede i enhver Kamp for Friheden, maaské navnlig i de italienske og irske Frihedskampe, og ingen har i højere Grad end de været interesserede i alt kvindeligt Fremskridt. Den ældste Miss *Craig* døde for nogle Aar siden. I saa høj Grad var disse to Søstre ét i Aand og Interesser, at det i nogen Tid var vanskeligt for den Efterlevende at bære Livets Byrde uden Søsterens Kammeratskab og Sympati. Men hun arbejder endnu med usvækket Energi for sine Medmenneskers Velfærd og finder sikkert i sit Arbejde den bedste Trøst for sit Tab. Som et Eksempel paa hendes Godgørenhed kan fortælles følgende lille Tildragelse: En Mand, der fortalte, at han samlede Penge ind for „W. S.“, anmodede hende om et Bidrag. Da hun vidste, at der

her maatte foreligge et Bedrag, fik hun ham arresteret, men Medlidenhed med Bedrageren overvældede hende, og da hun tænkte, at han maaské var sulten, fulgte hun efter ham til Politikontoret med Fødevarer, som hun nødte ham til at modtage. Manden udsonede sin Fængselsstraf, og da Miss *Agnes Craig* interesserede sig for ham og gerne vilde give ham en Lejlighed til at begynde et nyt Liv, ekviperede hun ham og betalte — saa vidt jeg véd — hans Rejse til Amerika. Hendes Bestræbelser var desværre forgæves; Manden var velkendt af Politiet i Edingburg og vendte snart tilbage til sin gamle Haandtering.

Mrs. Stephen Wellstood var en ihærdig Arbejder for Kvindernes Sag, saa langt hendes Kræfter strakte, og *Dr. Agnes M'Laren* var ogsaa et meget nyttigt Medlem af Bevægelsen i hine tidlige Dage.

Blandt dem, der noget senere sluttede sig til Bevægelsen, maa nævnes *Miss Jane Taylor*, der rejste gennem Skotland og helt ud paa Orkney og Shetlands-Øerne og holdt Foredrag; ved sine dygtige og veltalende Henvendelser bidrog hun meget til Sagens Fremme ud over hele Landet.

Om *Eliza Kirkland* véd jeg ikke, hvad jeg skal sige, der kan give et nogenlunde rigtigt Begreb om det Arbejde, hun har ydet denne Sag. Igennem en Aarrække har hun været Sekretær for Edingburg Selskabet og har taalmodigt, med aldrig svigtende Iver arbejdet trods mange Vanskeligheder, og ikke forsømt noget, hvorved hun kunde haabe at fremme Arbejdet. Hun har i lige høj Grad interesseret sig for de smaa og tilsyneladende ubetydelige Møder som for de store Demonstrationer, idet intet, der vedrører eller i fjerneste Maade angaar Kvindesagen, er uvæsenligt i hendes Øjne.

I denne Bevægelse, som i alle andre Bevægelser, fremstaar adskillige Typer paa Reformatorer: Filantroper, der arbejder for andres materielle Velvære, Reformatorer, der arbejder for en abstrakt Idé, og de, der gennem en personlig Sorg har faaet deres Øjne aabnede. De, der i det foregaaende er blevne Genstand for en kort Omtale, hører væsentligt til Klassen: Filantroper. For dem selv personligt havde de intet at vinde, og i de fleste Tilfælde synes de ogsaa at være Kvinder, der ikke selv lider under Undertrykkelsens Aag. Det er for disse mindre heldigt stillede end de selv, at de arbejder og bestræber sig og søger at afskaffe Uretfærdighed og Undertrykkelse. Disse Blade er blevne skrevne forgæves, hvis det ikke gennem dem er forstaaet, at den Egenskab, der har været fælles for de her omtalte Kvinder, har været en dyb og vidtrækkende Sympati. Som andre Banebrydere har de foragtet blødagtige Vaner, og deres Tro paa det, for hvilket de har kæmpet, har været en levende Tro, der har influeret deres Liv. Dersom de, der vil høste, hvor hine har saat, kun viser sig dem værdige, dersom de har i deres Hjerter noget af den samme Hengivelsens Aand, der har animeret hine, hvor store Forandringer til det bedre vil Fremtiden da ikke faa at se.

Intet menneskeligt Væsen, Mand eller Kvinde, lægger sit Lød i Vægtskaalen for en Sag, der fra først af kun møder Vrede og Latterliggørelse, uden at have stærke Følelser for den, og dog kan man ikke se tilbage paa denne Valgrets-Bevægelse uden at føle

*) „W. S. A.“ „Woman-Suffrage-Association“, d. e. „Kvindelig Valgretsforening“.